

ЛЕНИН—БАШАРИЯТ ОФТОБИ

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗИ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

17-йил чиқиши.

№ 13 (4260).

20
ЯНВАРЬ

СЕШАНБА
1970 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

Лениннинг барҳаёт ғоялари ва ишлари, Ленин ҳаёти-
нинг улугъ жасратни совет ишчилари учун, бутун дунё
меҳнаткашлари учун илҳом ва оптимизмнинг битмас-
туганмас манбаи бўлиб хизмат қилади.

Лениннинг порлоқ даҳоси революцион кураш ва
ижодий бунёдкорлик йўлини ёритиб турибди.

(КПСС Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин
туғилган кунининг 100 йиллиги га» Тезисларидан).

Улуғ сиймо

Б ИР вақтнинг ўзида
ҳам назариячи, ҳам
ҳаракат кишиси бўлган
Ленин ҳозир жаҳонда
халқаро ишчилар ҳара-
катининг энг йирик арбо-
бидир.

Марсель КАШЕН,
Франция

ЛЕНИН — содда ва
инсонпарвар, аини
замонда узоқни кўраби-
ладиган ва собит қадам
одам.

Ленин — тарих локомо-
тиви.

Жон РИД
АҚШ.

Ў РТОҚ Ленин тимсо-
лида биз пролетари-
атнинг на фақат жасур
ва садоқатли доҳийсини,
айни замонда буюк назар-
иятчи ҳам кўрамиз.
Курашаётган пролетари-
ат учун Ленин келажак-
ка бўлган орзу-умид тим-
солидир...

...Маркснинг буюк руҳи
Ленинда яна қайта дунё-
га келди. Маркс ҳозирги
замон пролетариати таш-
кил топа бошлаган давр-
да курашди ва жанг қил-
ди, Ленин пролетариат-
нинг очқўз ва қонхўр
душмани устидан узил-
кесил ғалаба учун ку-
рашмоқда ва жанг қил-
моқда. Ҳар икки ҳолда
ҳам пролетариат руҳи
муҳасаммадир. Ўз ҳимо-
ячилари сифатида шундай
кишиларга эга бўлиш
пролетариат учун чиндан
ҳам катта бахтидир...

Том КВЕЛЧ,
Англия.

Б ИЗ фетишларга саж-
да қилмаймиз, бино-
барин, бизнинг коммуни-
стик нуқтаи назаримиздан
қараганда алоҳида шахс-
лар тарихий воқеаларда
йўналтирувчи маслак ро-
лини ўйнаши мумкин,
аммо улар асосий ҳара-
катлантирувчи куч роли-
ни ўйнай олмайдилар. Аммо
Карл Маркс ўлими муно-
сабати билан Энгельс айт-
ганидек, бу шахслар давр
ақл-идроки ва синфнинг
орзу-умидларини ўзида
муҳасаммантира олса-
лар, улар инсоният учун
ва тарих учун муқаддас
шахсга айланадилар. Хо-
зирги вақтда Ленин про-
летар революцияси дав-
рини ва эзилувчилар бил-
ан эзувчилар ўртасида-
ги курашни ифодалайди.
Унинг номида пролетари-
ат норозилиги, кураш ва
озодлик муҳасамманган-
дир.

Ж. М. СЕРРАТИ,
Италия.

Б У Ю К РАҲНАМО

Ленин! Ер қуррасидаги барча яхши ниятли кишилар учун
ғоят азиз ва мухтабар ном. Қўҳна тарих номи ҳайкал мисол
абдул-абад бўлиб қолган юзлаб, минглаб жаҳонгирлар, олим-
у фозиллар, улугъ зотларни билди. Бироқ, шулар қаторида Вла-
димир Ильич Лениндек буюк инсоннинг номи алоҳида ўрни
эгаллайди, зеро инсоният тарихи учун ҳаммадан кўп Лениннинг
хизмати синган.

Яна уч ойдан кейин қўмиллатли социалистик мамлакатим-
из халқлари, қуррамиздаги барча тараққийпарвар кишилар
В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигини кенг нишонлай-
дилар. Ҳозир бепоян Ватанимизда, чет элларда — ҳамма жой-
да юбилей тараддуди кўрилмақда.

Шу улугъ айём арафасида совет халқи Ленин йўлидан бориб,
буюк ва тарихий ғалабаларга эришди. Илгари тараққийёт жиҳ-
атидан анча орқада қолиб кетган мамлакатимиз бир авлод умри-
га тенг давр ичида экономика, маданиятни ривожлантиришда
шу қадар юксакликка парвоз қилдики, бу ғалабалар жаҳонни
ҳайратта солмоқда.

Томчида кўёш акс этади, дейдилар. Чоризмнинг собит мус-
тамакаси бўлган Туркистон, жумладан Ўзбекистонда социали-
стик қурилиш даврида кўлга киритилган оламшумул зафарлар
Ленин даҳосининг, Октябрь йўлининг, Компартия сиёсатининг
нақадар ҳаққоний ва ҳаётийлигини ёрқин кўрсатиб ту-
рибди. Ўзбекистонимиз бугун Совет Шарқининг қудратли
машъалига айланди. Ленин, Октябрь энёсидан нур эмиб,
бахтиёр ҳаёт қурган, ўз истиқболини ўзи белгиланган халқлар,
миллатлар, элатлар буюк доҳийдан абадий миннатдордирлар.

Мана, 46 йилдики, Ленин орамизда йўқ. Бироқ у ҳамон
тирикдай, улугъ ишлари йиллар оша яшаб, орауларни бири-ке-
тин рўёбга чиқмоқда. Доҳий нафасини бугун коммунистик қури-
лишнинг ҳамма жаҳаларида, мартен печларнинг кўёш янглиг
оташ ҳароратида, улкан қурилишларимизда, ҳосилга кон дала-
ларимизда, коммунистчасига кураётган фаровон турмушимизда
гўдақларнинг ўз истиқболдан кўнгли тўқ майин табассумида
баралла сезиш мумкин.

Юбилей йилга улкан режалар, янги куч-ғайрат, зўр сиё-
сий кўтаринкилик билан қадам қўйдик. Ҳаммамиз ҳозир КПСС
Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин туғилган кун-
нинг 100 йиллигига» Тезисларининг таассуроти билан яшамоқ-
дамиз. Бу муҳим тарихий ҳужжатда инсоният генийсининг тар-
их олдиди буюк хизматлари аниқ ифодалиб берилган. Дарҳа-
қиқат, XX асрнинг энг йирик воқеаларини Ленинсиз, унинг
ҳамиша барҳаёт таълимотисиз тасаввур қилиш мумкин эмас.
У ўзининг гениал ақл-заковатини, тенгсиз иродаси ва оташни
куч-ғайратини капитал қўллингга қарши ишчилар синфия
озод қилиш учун, дунёни революцион тарзда янгилаш учун
сарфладика, унинг номи янги дунё рамзи бўлиб қолди.

К. Маркс ғояларининг буюк вориси сифатида майдонга чиқ-
қан Лениннинг ўзи устозининг таълимотига юксак баҳо бериб,
марксизм энг тўғри таълимот бўлгани учун ҳам қуд-
ратлидир, деган эди. Ленинизм эса ҳозирги замон марксизми-
дир. Шу сабадан Ленинизм энг тўғри таълимот бўлгани учун
ҳам қудратлидир.

Лениннинг буюклиги унинг ақл-заковатида, воқеалар-
нинг боришини тўғри кузата билишида, келажакни ол-
дидан кўришида, шу билан бирга одавийлиги, меҳнатсевар-
лиги ва ниҳоятда камтарлигида эди. Ильичнинг порлоқ сий-
моси жаҳондаги миллион-миллион соф қалбларда яшамоқда.

Унинг ҳаёти, улкан фаоллиги неча-неча авлодларга дунёни
революцион тарзда янгилаш учун курашда зўр илҳомбахш на-
муна бўлиб хизмат қилмоқда ва шундай бўлиб қолажак.

Лениннинг номи ва иши абадий яшайди!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ
ПРЕЗИДИУМИНИНГ
ФАРМОНИ

ЕЗУВЧИ К. НУЪМОНОВ
(ЯШИН)НИ ЛЕНИН ОРДЕНИ
БИЛАН МУКОФОТЛАШ
ТУҒРИСИДА

Совет адабиётини ривожлан-
тиришдаги катта хизматлари
учун ва турилган кунига олти-
миш йил тўлиши муносабати
билан ёзувчи Комил НУЪМО-
НОВ (ЯШИН) ЛЕНИН орде-
ни билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети
Президиумининг Раиси

Н. ПОДГОРНИИ.

СССР Олий Совети
Президиумининг секретари

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1970 йил 16 январь.

ЛЕНИН ва биз

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ“ АНКЕТАСИ

Мухбирларимиз турли касб эгаларига мурожаат қилиб, қуй-
даги уч саволни беришди:

1. Ленин Сизнинг ҳаётингизда, коллективингиз ҳаёти-
да қандай роль ўйнамоқда?
2. Юбилейни қандай кутиб олмоқдасиз?
3. Сизнинг фикрингизча, ленинизмнинг буюк яратув-
чилик кучи нимада?

Мапа, саралларга берилган жавоблар.

С. СИРОЖИДДИНОВ:

В. И. Ленин номидаги Тошкент

Давлат университетининг ректори, академиги.

Ленинча яшаш ва ишлашнинг ўзи катта шараф. Шунинг учун до-
хий ғояларига садоқатимизни ўзимизнинг ҳалол меҳнатимиз билан
оқлашга ҳаракат қиламиз. Улуғ сиймо шахсан менинг ҳаётимда ҳам
катта роль ўйнади. Аввало, улугъ Ленин энёсидан баҳраманд бўлдим.
Ленин номи билан аталмиш университет кучоғида билим олдим.

Университетимиз иш бошлаганига салкам ярим аср бўлди. Урта
Осиё халқларига маърифат ёйиш, уларни маданий қолоқликдан
олиб чиқиш сингари буюк ишга камарбаста бўлган университетимиз
кашшофларидан тортиб, бу илм-фан даргоҳида ишлаб турган фан
аҳдларига улугъ Лениннинг энг тарқаткич ҳақидаги кўрсатмалари-
ни амалга ошириш ишчи билан яшадилар, яшамолдилар.

Доҳийимизнинг шонли 100 йиллик юбилейига университетим-
изнинг 50 йиллик тўйи улашиб кетади. Бу йил биз кўш байрамчи
нишонлаймиз. Олимларимиз, шу жумладан мен ҳам, юбилейга ижо-
дий соғлавлар ҳозирладиқ. Математика статистикаси билан боғлиқ
тадқиқотларни давом эттирялган.

— Ленинизмнинг буюк яратувчилик кучи унинг ҳаётийлигида. Шун-
инг учун бу таълимот абадий ва ҳаммиса қолиб!

З. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

— Ижодий коллективимиз юбилейга муносаб ҳозирлик кўрмоқ-
да. Атоқли совет драматурги М. Шатровнинг «Олтинчи июль» пьес-
сисини саҳналаштириб, томошабинларга ҳавола қилдик. Шунинг
айтишим мумкинки, «Олтинчи июль» — В. И. Ленин ҳаётига бағиш-
ланган спектаклларимизнинг еттинчиси. Театримиз ўз Ленинномаси

саҳифасини 40—йилларда саҳнага қўйилган «Милтиқли киши» асари
билан очган эди. Ушанда В. И. Ленин ролини С. Табибуллаев ижро
этган. Кейинчалик доҳий ролини «Кремль соғати», «Кураш йиллари»,
«Йулчи юлдузида Ш. Бурхонов», «Ойла» ва «Бурон куши»да М. Юсу-
пов, Р. Авазов ўйнадилар. Янги спектаклда В. И. Ленин ролини жан-
га топширишди.

Бу ниҳоятда масъулятли ва шарафли вазифа эди. Кўп ижодий
изланишга тўғри келди. Доҳий ролини мендан олдин ўйнаган санъ-
аторлар тақрибисини кўнг билан ўргандим.

— Менингча, ленинизмнинг буюк яратувчилик кучи шундаки, бу
таълимот кенг меҳнаткаш халқ оmmasининг тул манфатларини ҳи-
моя қилади. Бу таълимотнинг дунё узро қолибона одим ташлаёт-
ганлигининг боиси ҳам шунда.

М. БАҚОЕВ.

Кремлдаги ҳарбий мактабнинг собит курсанти.

В. И. Лениндек улугъ зотни кўриш шарафига муяссар бўлганим-
дан жуда бахтиёрман. 1922—1925 йилларда Бутурроссия
Марказий Ижроия Комитети номидаги Бирлашган ҳарбий
мактабда ўқидим. Курсантлик даврида Владимир Ильични
бир неча бор кўрганман, унинг сузларини ақидан тури-
б тинглаганман. Ильич биз курсантларнинг энг яқин одами бў-
либ қолган эди. У тез-тез аҳолимиздан хабар олар, турмушимизни
суриштирарди. Биз билан бирга ўтириб оқатланган пайтлари ҳам
кўп бўлган.

— Лениннинг номи биргина менинг эмас, миллион-миллион ки-
шиларнинг қалб тўридан жой олган. Шунинг учун ҳам унинг юби-
лейини муносиб кутиб олишга қизгин тараддул кўрилмоқда.

— Ленинизмнинг буюклиги, қудратли кучи унинг ҳаққонийлиги-
дир. Унинг ҳаққонийлигини эндиликда ер юзиди миллион-мил-
лион кишилар тушуниб олмоқдалар.

АЗИЗ НОМИНГ ТИЛЛАРДА ЯШАР,

ҚАЛБ СЎЗЛАРИ

В. И. ЛЕНИННИНГ КРЕМЛДАГИ ИШ КАБИНЕТИ ВА КВАРТИРАСИДАГИ ФИКР-МУЛОҲАЗА ДАФТАРИДАН

«Ленин ўз асарлари ва ўз ҳаёти билан барча мамлакатларнинг коммунистлари учун машъал эди. Унинг генейси озодлик учун курашда барча мамлакат меҳнат-кашларига раҳнамо, йўлчи юлдузидир».

ФРАНЦИЯ коммунистлари
1956 йил, 27 февраль.

«Биз халқро революцион ҳаракат устозининг содда, аммо жуда буюк ҳаётини кўрсатувчи ёдгор-

лик нарсаларини кўриш шарафига муяссар бўлганлигимиздан юзта ҳаяжондамиз.
Биз дунёдаги барча халқларга озодликка эришиш йўлини кўрсатиб берган Лениндан ниҳоятда чуқур миннатдоримиз».

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ Миллий мажлиси делегацияси.
1956 йил, 19 октябрь.

«Иш кабинетидан ва Ленин яшаган бошқа хоналарда бўлишдан мен ўзимда шунчалар ҳаяжон ҳис қилаётманки, уни сўзлар билан ифода қилишга ожизман. Фақат бир сўзгина унинг буюклиги-

ни ва унга исбатан бизнинг хурматимизни кўрсатади. Бу сўз — камтарлик».

[Греция],
Манолис ГЛЕЗОС
1957 йил, 2 декабрь.

«У инсониятга озод бўлиш йўлларини кашф этиб берди. Ленин орамиздан барабарт кетди, аммо унинг иши абадий яшайди. Ленин ва партия, Ленин ва Октябрь революцияси-монolit мочиядир. Ленин — бу порлоқ келажак, бу сабот-матонат, меҳнат, қаҳрамонлик, дўслик ва тинчликдир».

БОЛГАРИЯЛИК ўртоқлар.
1959 йил, 9 сентябрь.

В. И. ЛЕНИН ҲУЗУРИДА.

Расм К. ЭМИНОВ чизган расмдан фотопро-дукция.

ЛЕНИН ШЕҲРИ

Мақсуд ШАЙХЗОДА

Заҳматли чоғларда, оғир йўллорда
Асти онасини унутмади у.
Эиндонда, сургунда, ўзга элларда
Волида меҳрини тарк этмади у.

Агар оналикка қўйилса ҳайкал
Сурати: Мария Александровна!
Эиндан ўтганда авлодлар ҳар гал
Десинлар: «Абадий раҳматлар, она!
Сен туққан Волода теркиннинг бахти,
Башар мангайга гулчамбар тақди!»
Ҳамша ҳурматлаб рафиқасини
Уни тақдирларди бағоят балади.

Унинг ҳар мактубини ва ҳадясини
Энг азия ёдгорлик асради хурсанд.
Сидку содоқатининг жонли ўрнаги
Билмади Надежда Крупскаяни.

Унинг муҳаббатга тўлган юраги —
Бирга ўртоқлашди буюк гоҳи.
Ленин ўз онасин хотирлар экан,
Барча оналарни тасаввур этган.

У ўз хотинига боқаркан ҳар он
Вароли хотинлар бўлган намойиш...
Ленин ўз сингисин бошини сиғаркан,
Ифратли қизларини сингил биларкан.

Хотинлар дардини биларди яхши,
Уларди уларнинг озодлигини.
Дер эди: айлар кишилик нақши...
Тиларди уларнинг дилшошлигини.

Истарди: меҳнатда ва ҳукуматда
Баробар қатнашини, улар, албатта.
Шу учун шу кунда, барча айлар
Бутун Ватан ақли ила баробар

Ўйиб Уммонга дарёни азим
Қўйилб борганда бошини эгандек
Ленин ҳузурда қилади тазъим,
Бу шундай илхоски, унга йўқдир чек...

Ха, Ленин яшайди башар дилида,
Дунёнинг беш мингта жонли тилида,
Яшар хотирада ва тилакларда,
Фикрда, иккодда ва билаларда,

Севгида, қўшиқда, иморатларда,
Дўстликда, тўйларда, зибратларда,
Заводда, мактабда, ўқишларда ҳам,
Гиламга ишланган нақшларда ҳам,

Бизнинг замонанинг сўнмас кўрнгида,
Бахтли аёлларнинг мангу эркида.
1964 йил, июнь.

СОВЕТ ХАЛҚИ, СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРИНИНГ ХАЛҚЛАРИ, ХАЛҚАРО ИШЧИЛАР СИНФИ, БАРЧА РЕВОЛЮЦИОН КУРАШЧИЛАР ЛЕНИН ТУГИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАР ЭКАНЛАР. ЎЗ КУЧЛАРИНИ КЎРИҚДАН УТҚАЗАДИЛАР, ЎЗ ФАОЛИЯТИНИНГ КЕЛАЖАК ИСТИҚБОЛЛАРИ ВА ВАЗИФАЛАРИНИ БЕЛГИЛАЙДИЛАР, ТИНЧЛИК, ДЕМОКРАТИЯ, СОЦИАЛИЗМ УЧУН КУРАШДАГИ ЖАНГОВАР БИРЛИКНИ МУСТАҚАМЛАЙДИЛАР.

(КПСС Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига» Теасларидан).

Ушбу расми Ленин ўз қўли билан Комитетининг I конгресси делегати Гуго Эберлейга тақдим этган. Унда немис тилида қўйилган сўзларини ўқиб мухбир: «Қадрли ўртоқ Альберта, Москва, 1919 йил 6 март. В. И. Ульянов (Ленин)».

Альберт — Гуго Эберлейнинг партиявий лақаби. У немис ишчилар ҳаракатининг кекса арбоби, Комитетининг ташкилотчиларидан бири.

МОСКВА, 1921 йил, июль-июль. Крейлинг-Андреев залида. Комитетининг III конгресси мажлисида В. И. Ленин нутқ сўзламоқда.

(ТАСС фотохроникаси).

ҚОДИР ОТАНИНГ БАХТИ

В. И. Ленин замондошларимиз тақдирида

Машҳур ўймакор, Ўзбекистон ССР халқ расмони Қодиржон Ҳайдаровнинг номини эшитганида қўқонлик бу устанин иккундй йўли кўз олдидан бир-бир ўта бошлайди.

Қодиржон 1923 йилда саккиз қиррали бир хонтахта ва учта ана шундай курси ишлаб, Фаргона меҳнаткашлари номидан В. И. Ленинга тўхфа қилган эди. Бу экспонатлар ҳозир ҳам Горкида сақланмоқда. Бунинг тарихи жуда қизиқ.

Мамлакат Бутуниттifoқ қишлоқ хўжалик ва майда хунармандчилик виставасига тайёргарлик кўрмоқда эди. Совет Туристининг мохир хат усталари ҳам ҳозирлик кўра бошладди.

Куларнинг бирида отасининг яқин ва хурматли дўсти бўлган бичиқи Парихожин бува унга шундай деб қолди: — Ўғлим, Москвада жуда катта виставка очилади. Раҳматин отанг, мана уч йилдирки, орамизда йўқ. Тиррик бўлганида бошқа эди... Виставкага нима юборишини ўзинг бир ўйлаб кўрсанг.

Парихожин бува кетган, Қодиржон шу ҳақда бош қотирди. Бедор тувлар бошладди. Кеча-кундуз Қодиржон бўлажак экспонатлар эскизи устида берилиб ишлади. У хонтахта усти чимасини кўздан чиқариб бўлган ҳам эдики Ҳамаза кириб келди. Қодиржон шoirга чизган эскизларини, дастлабки танаворларни кўрсатди. Ҳамазага жуда маъқуд тушди. У бўлажак тўхфанинг ёзувларини қаерга битири ва ёзув текстини тузишда ёрдамлашди.

Совга, эскизи ҳам тайёр бўлди. Энди виставка комитетини тошга, эскизини кўрсатиш қолган эди. Уртоғи Қўзайбой Юнусова учрашди. Қодиржон рус тилини билмас эди. Қўзайбой унга ёрдам берадиган бўлди. Маслаҳатини бир ерга қўйиб, икковлон Москвага борадиган бўлишди. Қадимий анъанага кўра, ўймакорлар катта виставкалар учун юбориладиган экспонатларининг асосий, кўп меҳнат талаб қиладиган қисминини ишлашди. Қолганини эса виставканинг ўзида, томошбинлар кўз олдига бажариб, ўз маҳоратларини намойиш қилишди. Қодиржон Ҳайдаров ҳам шу одагга кўра хонтахтаниннг талаб қисминини ишлаб битирди. Унинг уртасида нозик халқа чизилган бўлиб, беш қиррали юлдуз шайли туширилган эди. Бу шайлар ўзбекларнинг алъанавий ораманти билан кўшилиб кетганди. Орамантининг умумий фонди эса совет эмблемаси — Уроқ ва Волга акс эттирилган.

Виставка иштирокчилари катори Қодиржон ва Қўзайбойлар ҳам Москвага боришди. Унда Совет Туркистонидан жуда кўп экспонатлар намойиш қилинди.

Ўрта Осив лавильон хоналаридан бирида томошбонлар кўз олдига Қодиржон хонтахтанин қолган қисми ва курселарининг қолган қисминини ишлаб, тугатди. Хонтахтага «Халқларнинг улдуз дохисин ўртоқ Ленинга, Фаргона меҳнаткашларидан» деб чиройли қилиб, ўйиб ёзилди.

1923 йилнинг 20 октябрида Қодиржон Ҳайдаров ва Қўзайбой Юнусовни Кремлда В. И. Лениннинг синглиси Мария Ильичична Ульянова кутиб олди ва уларга хат топширди. Унда бундай дейилган эди:

«Қўзайбой Юнусов ва Қодиржон Ҳайдаров ўртоқларга, Қадрли ўртоқлар!

Владимир Ильич сизнинг саломингиз ва совгагиз учун самимий ташаккур билдиришни ҳамда ишнингизда муваффақият тилашни менга топширди. Ҳеч шубҳа йўқки, агар Ильич саломат бўлганида, у албатта сиз билан Туркистон хунармандларининг турмуш шароити ва ишлари ҳақида суҳбатлашган бўларди. Афсуски, бу суҳбатни у соғайиб кетгунча қолдиришга тўғри келади. Ильич яқин кунларда соғайиб кетишига ишончим юмол.

Қадрли ўртоқлар, сизларга чин қалбимдан салом».

Мария Ильичична совгаларни — саккиз қиррали хонтахта ва уч курсини Горкига олиб кетди. Совгалар Иль-

ичга жуда ёқди. Доҳий уларни Горкидаги ўз хонасига қўйди.

Бу хунар Қодиржонга отасидан мерос. Ўймакорлик санъатининг сирларини падаридан ўрганган. Отаси Ҳайдар Нажмиддиновни бутун Туркистонда билшиар эди. Фаргона, Тошкент, Нижний Новгород, Петербургдаги виставкаларда унинг ишлари муваффақиятли намойиш қилинган. Қўлаб ёрлиқлар, медаллари бор эди.

Қодиржон Ленин ҳақида дастлаб отасидан 1917 йилда эшитган, расмини эса 1919 йилда кўрган эди. Кейинчалик унга Ленин ҳақида кўп нарсаларни Ҳамаза айтиб берди.

Ушадан буён ўтган қирқ етти йил ичида Қодиржон Ҳайдаров тинмай меҳнат қилди. Халқ ўймакорлик санъатини ривожлантиришга самимий ҳисса қўшди. У Қўқондаги Худоберхон саройи эшикларидидаги орамантиларни реставрация қилди. Қўқон меҳмонхонасининг гулдор эшикларини ишлади. Пушкиннинг профилли портретини, Навоийнинг барелефини яратди... Ҳамма ишларини санаб тугатиб амри-маҳол.

РСФСРда Ўзбекистон ССР адабиёти санъати кунларидида Қодиржон Ульяновскидаги Мемориал марказига Ленинга қилинган совгага айнан ўхшайдиган хонтахта ясаб, тақдим этди.

Яқинда машҳур ўймакор уста Қодиржон Ҳайдаров Горкида бўлиб, В. И. Ленин уш-музейини зиярат қилиб келди.

Ленин темаси бу санъаткорнинг асосий мавзун бўлиб қолди. Ҳозир у В. И. Ленин бюстининг ичига олган икки метри панно ишлямоқда. Тошкентда қуриладиган В. И. Ленин Марказий музейи филиалининг нақшдор катта эшикларини тайёрлашни унга топширишди.

Хизмат юзасидан яқинда Қўқонга борганида машҳур устанин меҳмони бўлдим. У менга В. И. Ленин яшаган ва ишлаган жойлардан олган бой таассуротларини тўлқинланиб гапириб берди.

— Мен Ленин замонасида яшаганимдан, унинг барҳаёт гоилари тўфайли юз берган хуриятдан баҳраманд бўлганимдан беҳад бахтлиман. — деди уста. — Улдуз инсоннинг 100 йиллик тўйига, оз бўлса-да, ўз ҳиссам қўшилаётганини учун яна тақдор бахтлиман.

Т. ОДИЛБЕКОВ,

санъатшунос.

МАШҲУР ўймакор уста Қодир Ҳайдаров иш устида. Автёр фотоси.

ЭНГ ИНСОНИЙ ИНСОН

Сайёх ҲАМИД

Мен! Ильични худди мана шу портретда тасвирланганидек эслайман: чуқур фикр қилувчи кенг пешона, саҳий, мунаввар жилмайиш, чаққон ҳаракат ва тез сўзлаш. Гаплашадиган вақтда бироқ кўзларини қисини одади бор эди...

Бутун эронликлар сингари, мен Ленин номини сизларнинг революцияларингиздан сўнг дарҳол биллиб олдим. Ленин бошчи Совет ҳукуматиинг теги ҳукукки бўлмаган Россия-Эрон шартномаларини бекор қилиш тўғрисидаги баёноти Эронда ҳаяжон ва хурсандлик тўлқинини юзга келтирди.

1920 йил декабрининг дастлабки кунларида биз Москвага келдик. Эртаси кунни бизни Чичерин қабул қилди. У шу учрашувдаки Совет ҳукумати Эрон билан муносабатларини муҳомаа қилишга рози эканлигини айтди. Биз Ленин билан учрашганин илтимос қилдик.

1. Сайёх Ҳамид — Эроннинг сийсий арбоби. 1920 йилда Советлар Россияси билан муносақарлар олиб бориш ва шартнома тузиш учун Москвага келган Эрон делегациясининг аъзоси бўлган. В. И. Ленин билан учрашуви тўғрисидаги маъзур хотирани ТАСС мухбирига айтиб берган.

Кремлда Ленин яшаган ва ишлаган унга керавериш жойига яқинлашганимизда кечирган ҳис-туйғуларимни ифода қилишга маъна маҳол. Мана мен тез орада бутун эски дунёга дадил чақириб билан чиққан кишини, одамлар ва халқлар ўртасида янгича муносабатлар ўрнатаётган кишини, меннинг ватаним — Эронга қардошларча дўстлик қўлини чўзган ишини кўраман, деган фикр миямда тинмай кезарди. Жуда ҳаяжонда эдим.

Ленин кабинетига кирганимизда жиддий камтарлигидан ақлим лиҳозда танг қолди: олдиғина стол, кресло ва стул, китобларга тўла кичкинагина жавон, бошқа ҳеч қанақа беақ ва лаб-лаба йўқ. Мен ҳеч қарда бунчалар содда иш кабинетини кўрган эмасман.

В. И. Ленин тез ва чаққонлик билан ўрнимдан туриб, биз билан саломлашди ва қайси тилда гаплашишни қўлай кўришимизни сўради. Бизнинг элчи француз тилини танлади. Уч киши эканлигимизни кўриб, Ленин теалик билан секретариатга чиқди-да, у ердан иккунта стул кўтариб келди. Тасаввур қилинганга бизга Лениннинг ўзи стул олиб келди! Биз, табиийки, ҳижолат тортидик. Мен Ильич билан ёнма-ён утирдим, элчим

эса унинг рўбарўсида. Ленин француз тилини яхши билишиги билан бизни хайратда қолдирди. У биз билан Эрон-Совет муносабатларига доир бир қатор муҳим масалаларни олдиғина, ишчанлик билан муҳомаа қилди.

Лениннинг қўйидаги баюратли сўзлари аниқ хотирамда ва сира эсимдан чикармайман: — Хали кўрасизлар, Версаль шартномасини тузиб, буржуазия энг катта-хатога йўл қўйди. У янги келишмовчиликларга олиб келди. Хали кўрасизлар, айрим буржуа давлатлари бошқа буржуа давлатларига қарши биздан ёрдам сўрайдилар. Ва бу ҳол коммунизм тўла галаба қилгунча давом этаверади! Ленин бизга шундай деди:

— Россиянинг Шарққа исибатан сиёсати империалистик давлатларнинг шарқий сиёсатида тубдан қарама-қарши бўлиб қолаверади. Бизнинг маъкемиз империалистларнинг босқинчилик, талланчилик сиёсатиға зид ўлароқ, бераз дўстлик ва мамлакатингизнинг ички ҳаётига аралашмасликдан иборатдир.

Мен Лениннинг ҳар бир сўзини чуқур эслаб қолишга ҳаракат қилиб, диққат билан тинглардим.

Элчимиз Мемлекет Ленинга очиб, дипломатиядан йироқ бир савол билан мурожаат қилди: — Жаноб Ленин, сийсий манъеларингизга сизнинг ўзингиз қандай қарайсиз, унинг мустаҳкамлигига ишонасизми?

Ленин улкан ишонч билан дарҳол жавоб берди: — Жаноб элчи, ташвишланманг, биз ҳозир ҳар қачонгидан ҳам мустаҳкамимиз!

Лениннинг бу сўзлари ҳаммамизда катта таассурот қолдирди: ички ва ташқи реакциянинг барча кучлари ёш Советлар Россиясига қаратилган бир вазиятда шундай деб айта олдиш учун қандай жасоратга эга бўлиш, ўз ишнинг ҳақчилигига қандай ишонч, воқеаларни олдишдан кўрабилишнинг қандай геннал маҳоратига эга бўлиш кераклигини тасаввур этиб кўринг.

Бошқаларни билмайман-ку, аммо шаксан мен ана шу ўн беш минутли суҳбатдан сўнг Ленин кабинетидан Совет доҳимияти лоақал унга Лениндек геннал ва энг инсоний инсон бошчилик қилаётганлиги учун ҳам галаба қилмаслиги мумкин эмас, деган чуқур ишонч билан чиқдим.

ДИЛЛАРГА ЖО ҚИЛИБ

БЕКБОД, (Тошкент ҳақиқати) мухбиридан.

Шаҳардаги партия маорифи системасининг ҳамма тўғаракларида КПСС Марказий Комитетининг «В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига» бағишланган Теасларини атрофлича ўрганишга киришилди. Бу муҳим тарихий ва назарий ҳужжатни ўрганишда партия ташкилотлари турли формаларда иккундй фойдаланмоқдалар.

Теасларни ўрганишга бағишланган суҳбатлар, лекциялар ва конференцияларга шаҳар партия комитети раҳбар партия, совет, комсомол кадрларини, қўлаб пропагандаистларини жалб этди.

Дастлабки назарий конференциялардан бири цемент комбинатида бўлиб ўтди. Конференциянинг шаҳар партия комитетининг секретари Т. Я. Воронин, марксизм-ленинизм асослари мактабининг пропагандаист

А. М. Пав доклад қилдилар.

Шунингдек, тингловчилардан З. И. Гуничева, О. И. Собо, сўзга чиқиб, бу муҳим ҳужжатни яхши ўзлаштирганликларини намойиш қилдилар.

В. И. Ленин номи Ўзбекистон металлургия заводида ҳам Теасларини ўрганишга киришилди. Металлургиянинг биричи ўз овозини пластинкадан эшитишдан бошланди. Шундан сўнг тингловчилар хоналарга бўланиб, лекциялар тингладилар, суҳбат ўтказишди. Машғулот сўнида мабжислар залида «Ленин мероси», «Ленин билан бирга» деган ҳужжатли фильмларни томоша қилишди.

Бекбодадга бошқа саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, муассасаларда ҳам Марказий Комитет Теасларни атрофлича ўрганилмоқда.

МИЛЛИОНЛАРЧА ДИЛЛАРДА ЯШАР

ЙУЛЧИ ЮЛДУЗ

Л. К. ПРЕСТЕС
Бразилия

«Бразилия коммунистик партияси ўзининг VI съездини 1967 йил декабрида низоҳатда оғир конспирация шароитида ўтказди. Бу, 1964 йилги ҳарбий тўнтаридан сўнг махфий ишлага кўчган, аммо курашни тўхтатмаган коммунистларнинг съезди эди...»

Залда шундай плакатлар осиб турарди: «Яшасин Улуг Октябр социалистик революциясининг 50 йиллиги», «Вьетнам халқи билан бирдамлик учун», «Партия сафларининг бирлиги ва мустаҳкамлиги учун!», «Яшасин Бразилия коммунистик партиясининг VI съезди!» Президиум столининг тепасида Лениннинг ушбу портрети, уни ўз ўрқоқларимиз шу ернинг ўзиде, Бразилиянинг чалаканзорларида ишлаган эди...

Лениннинг портрети Ильячга бўлган ҳурмат-салоқатининггина рамзи эмасди. Бразилия коммунистларининг съезди Ленин идеяларига, Ленин принципларига, Лениннинг ғолиб таълимоти-га садоқат белгиси остида ўтди.

Ленин ғоялари зийси 1964 йил апрелида ҳарбий тўнтаридан ясаган реакциянинг шафқатсиз сиқуларига қарши туришда Бразилия коммунистларига ёрдам берди. У, тўнтаридан кейинги террор ва репрессияга қарамай, пролетариатни уюштирувчи зарбдор куч сифатидаги партияни, унинг сафлари соғлигини сақлаб қолишга, оғир элементлар идеологиясига қарши муваффақиятли курашишга ёрдам берди. Оғир элементлар «сўя оппозиция» деб аталган грүппировка ташкил қилиб, пролетариатга ёт позиция ишол қилдилар ва Бразилия коммунистларининг бирлигини бузишга уриндилар. VI съезде бу элементлар ўнлашмас зарбага учурдилар.

Реакцион ҳарбий тўнтаридан кейинги кунларда, ғоявий Бекарор элементлар 1964 йил апрелидаги сиёсий мағлубиятидан умидасизликка тушиб, сафларимизга саросималик олиб киришга уринган дамларда биз Ленинга мурожаат қилдик. Менга ўшанда полиция таъқибидан яшириниб, конспиратив квартирада яшашга тўри келганди. Руҳан тушқунликка учураган билан шахсан учрашиш имконияти бўлмаганидан мен Лениннинг машҳур «Большевиклар давлат ҳокимиятини қўлда сақлаб қола оладиларми?» мақоласидан парча-ни кўйда кўчириб, мағлубиятдан гангиган, ҳатто Марказий Комитет ленинлик қўшимаслик даражасидаги пароканделликка бориб етган у ёки бу кўзга кўринган партия арбобига юбордим. Мазкур мақолада Ленин Петрограддаги 1917 йил июль намоийишидан кейин рўй берган полиция репрессияси ҳусусида гапирди.

В. И. Лениннинг назарий кўрсатмалари ва унинг революцион фаолияти VI съезди иши даврида, шу съездеда партия сафлари бирлигини бузишга уринган фракцион грүппировкага қарши курашда бизга йўлчи юлдуз бўлди...
[«Сизнинг порлоқ номингиз билан, ўртоқ...» мақоласидан.]

УНУТИЛМАС ЙИЛЛАР ХОТИРАСИ

1921 йил, 28 ноябрь. В. И. Ленин Кремлдаги иш кабинетда Америка иқтисодчиси П. Христен сен билан суҳбатлашмоқда. (ТАСС фотохроникаси).

ШВЕНЦАРИЯДА Ленин номи билан боғлиқ бўлган жойлар жуда кўп. 1916 йилнинг апрелида Кншталь қишлоғида II халқаро социалистлар конференцияси бўлиб ўтган эди. В. И. Ленин конференцияда чап қанотга бошчилик қилган.

Суратда: Кншталь қишлоғининг умумий кўриниши. Л. Портер фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

МАДЖИЯ

ЎЗБЕК ХАЛҚ ТЕРМАЛАРИДАН

Кўриб қўйинг рахтини,
Қилиб олди вақтин,
Ўртоқ Ленин очворди
Меҳнатқилар бахтини.

Ленин йўли йўл экан,
Юрдиқ, қизил гул экан.
Эркин, қувноқ элишга
Энг тўғри йўл шу экан.

Олма оқиб келадилар,
Беҳи қалқиб келадилар,
Партия бор юртида
Бахтим балқиб келадилар.

Байрамларда кийгани
Оқ шойи кўйлагига бор.

Ленин бобом даврида
Шўх, яйраб қўйлагим бор.

Дуторининг торлари
Кўш бўлулдек сайрайди.
Ленин номи айтсам,
Кўнглим гўлдай айрайди.

Ленин берган маслаҳат
Меҳнатқиларга йўл очган.
Партия, сенга раҳмат,
Нўлиғизда нур сочган.

Бизга йўлни кенг қилди,
Миллатларни тенг қилди,
Лениннинг ҳар бир сўзи
Ишнингизни ўнг қилди.

МЕХҲР ВА МУҲАББАТ

Татри тоғи этаклари, айниқса Оқ Дунаец дарёси қирғоқлари шунчалар гўзал, оромбахш, томоша қилиб тўймайсан, киши...

Кўёш чарақлаб турибди. Кўмкўк арчазорлар билан қопланган тоғ чўққилари уюқдан оқариб кўринади. Қарағайларнинг сирли сўхбати, тоштан тошга урилиб, шўх оёқларининг дарёнинг айлал суварини дил яйратади. Гўё табиат ўзининг бор саховатини Татри тоғи этакларига инъом этгандек.

Автобус нафтдек текис йўлдан тоғ оралиғига кириб бормоқда. Сўлим қишлоққа кириверишда асфальт йўл устидан темирйўл кесиб ўтган. Яна бир оғз юрғач, йўл ёқасидаги бир қаватли ёғоч йўл қаршида тўхтадиқ. Пештоқиқа «В. И. Ленин уй-музейи» деб ёзиб қўйилди.

Ташқи кўринишдан бошқа уйлاردан унча фарқ қилмайдиган бу ёғоч уй кўзимизга жуда салобатли кўринади. Музей ходими Борбара Михайловска уй олдида сайхатчиларини илтифат қилиб кўриб кўрибди. У ўртадаги хонага бошлаб кирар экан, Владимир Ильяч ва Надежда Константиновнанинг Поринодаги ҳаёти ва фаолияти ҳақида батафсил ҳикоя қилиб берди.

Ўртада ёғочдан нақшдор қилиб ишланган стол ва атрафида иккита стул турибди. Уйнинг бор-йўқ жиҳози мана шу. Бир вақтлар икки буюк инсон мана шу стол атрафида энг эзгу масала, ғоялар ҳақида баҳслашган, фикр юритган, миллион-миллион кишиларнинг бахт-садоватини ўйлаб, бош қотиришган.

Владимир Ильяч ва Надежда Константиновна бизнинг қишлоғимизда яшаганларидан гоёт фахрланамиз, — дейди Борбара Михайловска. — Бутун дунёга машҳур бўлган Татри тоғи этаклари Владимир Ильячнинг эътиборини ҳам жалб қилган. 1913 йилнинг баҳорини кўриши билан Н. К. Крупскаянинг соғлиги бироз ёмонлашди. Врачлар унга бир неча ой тоғли жойга бориб туришни масалаҳат бердилар. Апрель ойининг 20-кунинда В. И. Ленин, Н. К. Крупская ва унинг онаси Поринода қишлоғига кўчиб келдилар.

Владимир Ильяч Краковда турган вақтида биринчи рус мухожирларидан Сергей Богочий билан дўстлашиб қолган эди. Уша вақтда Сергей Богочий Краковда сиёсий мухожирлар жамиятининг секретари вазифасини бажарарди. У Поринода қишлоғидеги хилват жойда Ленин учун квартира топишга қарор қилди. С. Богочий Поринода Тереза Скупец деган аёлнинг икки хонали, алоҳида ошхонаси бўлган уйини ижарага олди.

Тереза Скупец Владимир Ильячга сўздидилдан хизмат

қилди. Дастлабки кунлари у почтадан турли газеталар келтириб берди. Ильячнинг хатларини почтага олиб бориб юратди. Оқий, лекин, ўқинишнинг жуда маданийлик рус киши деҳқон аёлининг меҳрини қозонди. У Владимир Ильячга бор вужуд билан хизмат қилди.

Владимир Ильяч, Надежда Константиновна ва унинг онаси 1913 йилнинг баҳоридан 1914 йилнинг кузигача Поринода истиқомат қилишди. Крупская Мария Ильячична Ульяновскага: «Биз бу ерда қишлоғичасига ҳаёт кечира бошладик, сахар уришимиздан турамиз ва кеч кириши биланоқ «этамиз». — деб ёзган эди хатларининг бирини.

Одатда Владимир Ильяч ношушта қилиб бўлгач, Оқ Дунаец дарёси қирғоқларига бориб, мириқиб дам олар ва сўнг почтага кирарди. У ўз номига келган хатларни олгач, уни тез кўриб чиқар ва энг шовишлиқ телеграмма, хатларга шу захотиёв жавоб ёзарди, велосипедда почтага элтиб берарди. Дам олиб бўлгач, ишга ўтирар, тинимсиз меҳнат қилар, баъзан эса қоронғу тушгунча болохонадан тушмасди.

ПОЛЬША ТААССУРОТЛАРИДАН

Поринодаги оқий, ташқи кўринишдан бошқалардан фарқ қилмайдиган, лекин ўта ўқинишли ва маданиятли «пан»ни жуда ёқтириб қолдиқ. Батылар бу нотаниш деҳқонсифат кишининг кўп китоб ва газета ўқинидан ҳайратланарди. Владимир Ильяч қишлоқ аҳолисининг турмуши, юмуши, даромади билан қизиқар, деҳқонлар ҳам бу ҳар нарсига қизиқувчан «пан»га ўз турмушларини очиб сўзлаб беришарди. Пан Ульяновнинг спорт костюми чўнтағига доимо тазага солиб юриши қишлоқ аҳолисини ҳайратлантирар эди. Владимир Ильяч сўр бериб, тинимсиз ишлаш билан бирга Татри тоғини айланнишни яхши кўрар, баъзан яқин дўстлар билан овга бориб турарди. Айниқса поляк Якуб Галенский Ленинга жуда катта ёрдам қўрарди.

Лекин Надежда Константиновнанинг соғлиги яхшиланмади. Улар юл ойининг 20-кунинда Швейцариянинг Берн шаҳрига, профессор Кохер хузурига йўл олдилар. Бу ерда Крупская касалхонага ётқизилди. Владимир Ильяч касалхонага тез-тез бориб турар, беморнинг ҳолидан хабар олар, унинг соғлиги ҳақида қайғулар, профессор билан тез-тез суҳбатлашиб турарди. У бу ерда Надежда Константиновнанинг касалига оид бирқанча китобларни ўқиб чикди. Лекин муҳим вазифалар ва миллий масалалар юзасидан олиб бораётган

ишини бир дақиқа ҳам тўхтатмади. Бу ерда большевиклар келиб туришарди. Ильяч миллий масала юзасидан теислар тайёрлади. Ўртоқларга йўл-йўриқлар кўрсатиб турди.

Август ойининг бошларида улар яна Поринога қайтиб келишди. Бу ерда миллий масалалар бўйича бирнеча мақола-лар ёзди. Мана шу кичик уйда тез-тез йиғилишлар бўлиб турарди. Машҳур Пориноно кенгаши ҳаммининг хотирасида. Ўзининг аҳамияти жиҳатидан партия конференциясига тенг бўлган ва кўролли кўзголонга тайёрларди қиришда бурлиш ясаган машҳур кенгаш мана шу ўртадаги уйда ва унинг айрим маъдислари ошхонада ўтган.

Партия Марказий Комитетининг Пориноно кенгашида Думанинг большевик депутатлари, Москва, Урал ва бошқа жойлардаги ишчи партия ташкилотларининг вакиллари иштирок этдилар. Мана шу уйда партиядаги аҳвол ва партиянинг вазифалари, Думанинг социал-демократик фракцияси, партия мактаби, матбуоти тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинди. В. И. Ленин мана шу уйда партиянинг олтинчи съезидеги материаллар тайёрлаган эди.

Владимир Ильяч Ленин томонидан тайёрланган миллий масала рус большевиклари билан бирга поляк меҳнатқиларининг ҳам жуда қизиқтар эди. Чунки у вақтда Польша уч давлат ўртасида бўлиб олинган эди. Кенгаш Лениннинг охири сўзи билан ёпилиди. Марказий Комитетнинг партия аъзоларига ва ташкилотларига қилган мурожаатида мана бундай сўзлар бор: «Йўл белгиладилар. Партия ҳозирги ўзини даврида ишнинг асосий формаларини аниқлаб олди. Энг оғир вақтлар ўтиб кетди. Янги даврга кирмоқдамиз. Ватанимиз таъдирини ҳал қиладиган гоёт муҳим воқеалар яқинлашмоқда. Ишга киринишли!»

Иккинчи қаватдаги ичичи болохонада стол ва стул турибди. Столнинг бир чеккасида Владимир Ильяч фондланган нитоблар ва ёзув асбоблари асдидадек сақланган. У мана шу хонада то қоронғу туш, гунча ишлар, мутоала қилар, миллионлаб кишиларни тўққилантираётган масалаларни ҳал қилиш йўлларини изларди. Ичичи уй-музейи зияратчиларда катта таассурот қолдириди. Биз қалб сўзларимизни эсдиликлар дафтарига ёзиб қолдиридик.

Поринодадан қайтар эканмиз, буюк устознинг ҳурматиини жойига қўйиб, унинг хотирасини абадийлаштириб, буюк ғояларини тарғиб қилаётган поляк дўстларимизга таҳсинлар ўқидик.

Н. ТОЖИБОВ.

ДОҲИЙНИНГ ТОКАРЛИК СТАНОГИ

1923 йилда Киевдаги «Арсенал» заводининг ишчилари Владимир Ильячга мактуб юбориб, унда умумий мажлисининг қарори билан Ленин «фахрий тоғар» металллар рўйхати киритилганини хабар қилдилар.

Мактубга ишчилар шундай сўзларни биттан ёзди: «Биз биланмики, марксистик фикринг мақолат тоғари — Ильяч раҳматинида, сиёсий кураш ва коммунизмнинг аниқ инструментлари — «Капитал» ва «Коммунистик манифест»ни қўлда тутган ҳолда, коммунизм куриш методларини яратиб бориб, сиёсий ёрдамчиларинг, социалистик жамиятнинг усталари ва шоғирдларни бўла-миз».

В. И. Лениннинг символик тоғарлик станогини ҳазу-гача заводнинг механика цехида ноҳар ёғдорлик сифатида сақланаётди.

ПРАГАДА В. И. Ленин музейи. Бу бинода 1912 йилда РСДРПнинг тарихий Прага конференцияси бўлиб ўтган.

(ТАСС фотохроникаси).

АМЕРИКА ИШЧИСИДАН ГУЛ

Қишлоқнинг биринчи Миннесота штатида ишчи-америка ишчиси Вильям Супердан Совет радиоси номига мактуб келди. Унда шундай дейилган эди: «Қиёматдан сўр ва Совет Иттифоқи ишчилари...»

«Хозир бизда, АҚШ да касодлик. Бир тарелка суюқ ош учун ишчилар уюқдан-уёу наваб кўтиб туршадилар. Темир йўлнинг тоғар вагонларида тушиб, кун кечирадиган одамлар ҳам бор. Мен АҚШда капиталистлар «мошини қирқини» учун ҳамма чораларни кўридилар, дейишим мумкин. Бу ерда ишчиларга қийин. Ишчини ёллаганларда унинг қарашларини сурштирадилар. Агар ишчи капитализмга тарафдор бўлмаса, бўшатиб юборишади. Бу жамият ишлар қолди. Агар мен ёш бўлганимда СССР та борардим, лекин мен хозир 62 ёшдам.

Илтисом, В. И. Ленин мазорига гул қўйиб қўйсанигиз. Ушбу мактуб билан гул учун беш доллар юбордим.

СИЗНИНГ ВИЛЬЯМ СУПЕР».

Шундай қилиб, Мавзолейда Америка ишчиси номидан гул пайдо бўлди. Қизил Майдога гулдастани радиосуперларнинг Комитетининг ходимаси Евгения Сергеевна Степанова олиб келди. Фотограф аяна шу ҳолатни суратга туширди ва фотокарточка Суперга юборилди. Тез орада жавоб келди: «...СССР ИШЧИЛАРИ В. И. ЛЕНИН МОЗОРИГА ГУЛ ҚўЙИБ, МЕНГА ИЗЗАТИҚРОМ КўРСАТДИЛАР. МЕН ИСТАРДИМИКИ, АГАР БУНИНГ ИЛОЖИ БЎЛСА, МАВЗОЛЕЙГА ҲАР ИЛИ ГҮЛ ЭЛТИБ ҚўЙИЛСА, ЮБОРГАН ФОТОСУРАТЛАРИНГ УЧУН РАЪММАН».

САЛИМНИЯТ ВИЛАН, СИЗНИНГ ВИЛЬЯМ СУПЕР».

Мана бир неча йилларда, Ильяч туғилган кун арасида, Москвада америка ишчисидан (хозир ишчи) почта кювети келди. Унда банк чеки ва мактубга бўлди: «СИЗДАН ИЛТИМОС, ЛЕНИН УЧУН ГҮЛ СОТИБ ОЛИН».

Е. С. Степанова ҳар сафар Американинг меҳнатқил кишининг маълакатинида, Владимир Ильячга чукур муҳаббат ва ҳурмати рамзи бўлиши гулдастани Мавзолей оstonасига элтиб қўйди.

ФАХРИЙ РАИС

Ўрта Осиё халқларининг доҳийта бўлган чуқур муҳаббат айниқса Улуг Октябр социалистик революциясидан кейин, Совет Республикасининг арта тоғида бўлдоқ қайнаб тошган эди. Асрлар бўлиб феодаллар, сўнгра буржуазия ва чоризм зулми остида эзилб келган халқлар РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг «Россия ва Шарқнинг барча музоамом меҳнатқиларига» мурожаатини сўр ҳаёмон ва баланд руҳ билан кўтиб олишди.

Ўрта Осиёнинг маълум халқлари ўз порлоқ таъдирларига В. И. Ленин, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматиини нақадар катта роль ўйнаётганини жуда тез пайқаб олдилар. Доҳийта бўлган чуқур ҳурмат ва муҳаббат тисмоли сифатида улар В. И. Ленинга тўхтовсиз хатлар ёзишар, телеграммалар юборишар, унч ўз мажлислари, конференциялари, съездлари ва бошқа йиғинларининг фахрий раиси қилиб сайлашарди.

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг партия архивига сақланаётган ҳужжатларининг бирини В. И. Ленин Советларнинг Тошкент уезд XI съезди фахрий раислигига сайланганлиги ҳикоя қилинади. Бу съезд 1922 йилнинг 9—11 ноябрида бўлиб ўтган.

1922 йилнинг 9 ноябрь куни Тошкентта Советларнинг XI съезди ишда иштирок эттиш учун 181 делегат келди. Улар Тошкент уездининг 28 волости вакиллари эдилар. Съездеда уезд ижроия комитетининг фаолияти, озиқ-овқат солиғи, босмачиларга қарши кураш, халқ маорифи ва бошқа масалаларга доир докладлар тингланиб, муҳокама қилинди.

Съезд делегатлари В. И. Ленинга юборган телеграммаларда шундай сўзлар ёзилган: «Москва, Кремль, ўртоқ Ленинга. Нуқул ишчилар ва деҳқонлар уммасидан иборат бўлган Советларнинг Тошкент уезд съезди, Сизнинг соғайганлигингиз ва маълум халқларининг жаҳон келаси рузини бошқара бошлаганингнигиз тўғрисидаги докладини эшитиб, Сизни съездининг фахрий раиси қилиб бир овоздан сайлади ва Сиз орқали бутун жаҳон пролетариатини ва Шарқнинг маълум халқларини таъриқлайди».

Шундай қилиб, Советларнинг Тошкент уезд XI съезди В. И. Ленин номи билан, унинг фахрий раислигинида ўтган эди.

А. БУДУҚДИРОВ, Ўзбекистон КП Тошкент область комитети партия архивининг мудир.

Биринчи номерли пост

Ленин мавзолейига кириверишда икки фахрий қорувул тик қотиб турибди. Карабин тутган икки солдат. Улар — Октябрь наҳрамонларининг неваралари, гитлерчилар Германиясини мағлуб қилганларнинг фарздандари. Бу ер мамлакатнинг энг асосий пости—биринчи номерли пост!

Гўё бутун ер юзининг ниғоши шу солдатларда. Планетада бундан ҳам фахрлироқ вахта йўқ. Соқчилар халқ номидан доҳийга ҳарбий эҳтиром этадилар. Ҳар бир смена — 60 минут. 46 йилдирки,

ВЦИК номидаги мактаб курсантлари 11 йилгача Ильяч мақбараси ёнида фахрий қорувулликни ўташди. 1935 йилда улар Кремль гарнизонини солдатлари билан алмашишди.

Мавзолейга киривериш ва Ленин саркофағи ёнида беш мингдан ортққ пайда аскарлар, кавалериячилар ва артиллериячилар постда туришган. Икки марта Совет Иттифоқи Наҳрамонлари — Мадрид ва Сталинград ҳимоячиси генерал-полковник А. И. Родичев, Берлин, Прага ва Будапештга борган шенли бригадаларининг номандилари: полковниклар А. А. Роговцев ва С. Ф. Шутов ўз ҳарбий йўлларини шу ерда бошлашган. 1962 йилда биринчи номерли постда ёш солдат Юрий Рамез келиб турди; бу шарафли постда уруш йиллари унинг отаси ҳам турган эди, у Москва мудофасида ҳалок бўлган.

Биринчи номерли пост соқчилари ўларига кўрсатилган халқ ишончи билан фахрландилар.

Соқчиларнинг алмашиши — тантанали маросим, унинг ҳарбийчасига тута билишнинг ажойиб намоийиши. Ҳар соатда, Кремль куранти садолари остида соқчилар алмашишини москваликлар ва пойтахт меҳмонлари шавқ-заъқ билан кузатиб турадилар.

Фахрий соқчи—доҳийга фақат ҳарбий эҳтиромгина эмас. Бу — Ленинга умумхалқ меҳр-муҳаббатининг рамзидир.

Ленин мавзолейи ёнидаги вахтада доим ёш солдатлар туришади. 1924 йилда шундай бўлган эди, хозир ҳам шундай, келаманда ҳам шундай бўлиб қолади. Мамлакатнинг асосий пости соқчилари бамисоли сира қаринайди. Улар совет кишилари бошлаган янги дунё куриш иши абадий ёшлагининг рамзий ифодасидир.

МОСКВА. Қизил майдон. В. И. Ленин Мавзолейи — биринчи номерли пост. Суратда: соқчиларни алмаштириш пайти. Е. Бова фотоси.

СЕНИНГ НОМИНГ БИЛАН

РЕПОРТАЖ

СУРАТЛАРДА: музейнинг

«Ленин ва Ўзбекистон» темасида очилган кўرғазмаси.

А. Абалин фотолари.

Ўзбекистон халқларининг тарихий музейида кутубхона қизининг таъбирларини кўрилади. Яқинда бу ерда «Ленин ва Ўзбекистон» кўрғазмаси ташкил этилди.

Музей директори ўринбосари, тарих фанлари кандидати Пудлош Пулатов билан кўрғазма хоналарининг бирма-бир айланамиз. Дохийнинг революцион фаолияти, марксизмининг Туркистонга тарқалиши, бурунги революция йиллари, республиканинг босиб ўтган шонли йрими асрлик йил кўз олдимизда намойиш бўлади.

Кираверишда улуг дохий сиймоси акс эттирилган портрет кишининг диққатини ўзига тортади.

— Биргина шу полотнони яратиб учун бухоролик устала оғлаб меҳнат қилинган. Тўғри, пролетариат дохийси сиймоси тушурилган дохийи тоғлаб беҳисоб. Ленин бунақасини бошқа бирон-бир музейда учратолмайсан. У турли кўришдаги 1600 та қорақўл терисидан ишланган. Бу ноҳир совгани Бухоро вакиллари Ўзбекистон хотин-қизларининг IV съезиди тақдим этишган. — тушунтиради суҳбатдошимиз.

Туташ хонага ўтамиз. Олов халқасига уралган Туркистон республикаси тўлалигига намойиш бўлади. Бейхитер дохийианинг табаруқ суўлари хотирамида жонланади: «Россияда эзилган миллат пролетариати эзилувчи миллат пролетариати билан бир қаторда туриб курашди ва курашмоғи керак».

1918 — 1921 йилларда ҳам Туркистон республикаси Владимир Ильич эътиборидан четда қолмади. У бу ерда бўлаётган воқеаларни сиқчилаб кузатиб борди, маҳаллий аҳолининг босмачи ҳамда оқ гвардиячиларга қарши курашида уларга мадад сифатида, Фрунзе, Куйбисhev каби таниқли саркараларни юборди. В. И. Ленин томонидан кўрилган бундай тadbирлар ҳақида стeндларга қўйилган кўпгина фото суратлар, тарихий ҳужжатлар ҳикоя қилади.

Лениннинг Туркистон делегациясини қабул қилиши, Ўзбекистонлик бир гуруҳа хотин-қизлар билан суҳбат ҳам ёрқин бўёқларда тасвирланган. Тошкент кулодчилик фабрикасида дохий сиймоси тушириб ишланган улкан ваза атрофида ҳам талайгина томошабни тушунтириш ниятидамыз.

Бундан ташқари, В. И. Лениннинг ҳаёти ҳамда революцион фаолиятига оид кўпгина экспозициялар олиб келинади. Холлар коллективимиз «Хоразм Халқ республикаси ҳамда Бухоро Халқ республикасининг ташкил топилишига 50 йил тулуши муносабати билан махсус кўрғазма ташкил этишни планлаштирган. Яқин орада бир гуруҳа ходимларини Хоразм ва Бухоро областларига юборишни мулкларамиз.

Ўзбекистон халқларининг тарихий музейи коллективининг дохийимиз В. И. Ленин юбилейи арафасида бундай кўрғазма ташкил қилди. Мақтовга лойиқ иш қилган. Ўзбекистоннинг шунчалик дустон бўлиши Ильич туғайди дидир. Биз дохийининг ҳамма учун ибратли ҳаётини наҷачилик мадҳ этсак, шунчалик оз. Унинг орзу-уйидаги мана энди тўлалигига рўёбга чиқмоқда. Дохийи васиятларига содиқ халқимиз бундан бундан ҳам мўъжизалар яратиб, Советлар элининг обрў-эътиборини кўнларга кўтараверади.

Э. ҚОДИРОВ, Я. САЛИМОВ.

ЖАҲОН ЧАРОҒБОНИ

Дунё китоблари ичда инсониятнинг буюк генийлари— Карл Маркс, Фридрих Энгельс ва Владимир Ильич Лениннинг асарларини энг муҳим ўрин эгаллайди.

Ярим асрдан ортқ тарихий даврда СССР эришган мўваффақиятлар, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари қўлга киритган зафарлар, халқаро ишчилар ва коммунистик ҳаракат ютуқлари, миллий-озодлик жангларининг галабалари Маркс, Энгельс ва Ленин барҳабт таълимотиининг ҳаётдаги муҳимасифатларидир. Шунинг учун ҳам марксизм-ленинизм классиклари асарларига бўлган талаб, меҳр-муҳаббат гоят каттадир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва бошқа мамлакатларнинг коммунистик ҳамда ишчи партиялари Маркс, Энгельс, Ленин таълимотиининг чинакал меҳрсуҳридилари. Совет ҳукумати ва партияимиз Марказий Комитети марксизм-ленинизм асосчилари асарларини тўплаш, сақлаш, нашрга тайёрлаш ва чиқариш, уларни оммалаштириш ва пропаганда қилишга ниҳоятда катта эътибор бермоқдалар.

К. Маркс ва Ф. Энгельс асарлари Совет Иттифоқида 76 тилда, шу жумладан СССР халқларининг 48 тилида, чет эл халқларининг 28 тилида нашр этилди. В. И. Ленин асарлари эса 95 тилда, шу жумладан 64 таси СССР халқлари тилида, 31 таси эса хорижий мамлакатлар тилларида чиққан. В. И. Лениннинг 1576 та асари чет эл халқлари тилида босилди.

В. И. Ленин асарлари ичда энг катта тираж билан нашр этилган унинг 1920 йил 2 октябрда РКСМнинг III съезиде сўзлаган «ЕШЛАР СОЮЗИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТУГРИСИДА»ги нутқи. Мазкур асар 1967 йилгача 74 тилда, 418 марта, 15,6 миллион нусxada нашр этилган. Дохийининг машҳур асари — «НИМА ҚИЛМОҚ КЕРАК!» тирани бўйича кичкинчи ўрнида туради. Бу китоб 48 тилда 8 миллион нусxada 174 марта чоп этилган. «ИМПЕРИАЛИЗМ КАПИТАЛИЗМИНИНГ ЮҚОРИ БОСҚИЧИ» 174 марта 8 миллион нусxada, «ДАВЛАТ ВА РЕВОЛЮЦИЯ» 204 марта 7 миллионга яқин нусxada (ҳар иккала асар ҳам 51 тилда)

нашр этилган. «ДЕМОКРАТИК РЕВОЛЮЦИЯДА СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЯНИНГ ИККИ ТАКТИКАСИ», «БИР ҚАДАМ ОЛГА, ИККИ ҚАДАМ ОРҚАГА», «КОММУНИЗМДА БОЛАЛАРЧА «СУЛИК» КАСАЛИ», «МАТЕРИАЛИЗМ ВА ЭМПИРИОКРИТИЦИЗМ», «БУЮК ПОЧИН», «СОВЕТ ХОКИМИЯТИНИНГ НАВБАТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ», «РОССИЯДА КАПИТАЛИЗМНИНГ РИВОЖЛАНИШИ» каби асарлар ҳам ўз тиражи, турли тилларга таржимаси ва тақрор нашр этилиши жиҳатидан юқоридеги китобларга яқинлашиб боради.

Владимир Ильич туғилган кунининг 100 йиллигини бутун дунёда кенг нишонлашга тайёргарлик қўрилатган шу дамларда турли мамлакатларда дохийининг улмас асарлари яна кўп нусхаларда нашр этилаётди. Франция коммунистик партиясининг газетаси — «Юманите» 1968 йил март ойи сонларидан бирини В. И. Ленин асарларининг 47 томдан иборат тўла тўплами француз тилида босиб чиқарилиши тўғрисида эълон берди. Эълон «ХХ асрнинг энг буюк философи» деган сўзлар билан бошланган эди. Италияда Владимир Ильич асарларининг тўла тўплами нашр этиш ишлари бир неча йил давом этиб, ниҳоят 1968 йилда ниҳоятсига етди.

В. И. Ленин асарлари биринчи марта маратх, малялий, панжоб ва гуҷарат тилларига таржима қилинди. Японияда Ленин асарларининг тиражи миллион нусхадан ошиб кетди. Юбилей муносабати билан «Оддуки — сеттен» нашриёти Ильич асарларининг бешинчи нашрини босиб чиқараётир «Картато» агентлик нашриёти В. И. Ленин асарларининг тўла тўпламининг босиб чиқарди. Уругвайда, Латвия Америкасида биринчи марта Владимир Ильичнинг таржиманови хони нашр этилди.

«ЮНЕСКО кўрғазми» журналининг ёзишича, В. И. Ленин асарлари таржимасининг миқдори жиҳатидан дунёда биринчи ўрнида туради. Бу — қимматли назарий меҳрасга бутун дунёда қизиқиш ва талаб ниҳоятда катта эканлиги Ленин асарлари улкан жазоибани кучининг ёрқин тили соқидир.

Т. НАЖМИДИНОВ.

ЮРАКЛАРДАН ЮРАКЛАРГА

Ульяновскдаги В. И. Ленин уй-музейи. Бу ерда турли мамлакатлар, шаҳарлардан, қишлоқлардан келган кишиларни кўриш, турли тиллардаги сўзларни эшитиш мумкин. Музейга шу вақтга қадар миллионлаб зиёратчилар келиб-кетибди.

Зиёратчилар музейни томоша қилиб бўлагач, одат тариқасида хотиралар дафтарига ўз дил сўзларини ёзиб қолдиришади. Уларда Лениннинг буюклиги, ленинизмнинг ҳаётбахшлиги муҳимасам. Мана шулардан айримлари.

Туркистоннинг Мари шаҳридан келган экскурсиячилар қўйидаги сўзларини ёзиб қолдиришган: «Биз узоқ Туркистонда туғилдик, ўсдик ва яшаймиз. Бирок биз ҳамма соҳада Ленин голларининг улдуғор яратувчилик кучини ҳис этмоқдамиз».

Фарғоналик Эгамбердиев, Жўраев, Арслонов, Қўббеков, Бобоҳужаев ва бошқаларнинг мана шу сўзларига эътибор қилинг: «Ўзбек халқи «Аврора»нинг тарихий наърасига қадар ҳақ-ҳуқуқсиз ва қашшоқликда кун кечирар эди. Эндиликда Ўзбекистонда одамлар нақадар бахтёр яшаётганликларини Ильич кўрганда эди! Биз дохийи туғилиб ўсган шаҳарда бўлиб, унинг уй-музейини зиёрат қилганимиздан беҳад шодим».

«Ильич Ватанида бўлиш, — деб ёзиб қолдиришган тошкентлик бир гуруҳ муаллимлар, — биз учун катта бахт. В. И. Ленин музейини ҳажжонлашиб кўрдик, зўр таассуротлар олдик. Шу билан бирга бу зиёрат биз, ўқитувчиларда дохийи васиятларини тўла амалга оширишга ёрдам берди».

Хотира дафтаридеда турли касб эгалари, оддий ва долбонд кишиларнинг дил сўзларини эшитиш мумкин. Улар Ленинга бўлган чуқур муҳаббат, унинг ишига чексиз садоқат рўзи билан сўғорилган.

Э. Евзерихин фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

Уни бошқа ҳамма мамлакатлардан кўра, кўпроқ Америка қизитиради.

Эсимда бир кун кундузи, Лениндан интервью олмоқчи бўлиб юрганамда, Ташқи ишлар халқ комиссарлиги ходимларидан бири менга шундай деди: — Агар Америка тез ҳаракат қилмаса, ва Россия билан савдо шартномаларини тузмаса, Россия Япония билан савдо шартномалари тузишга мажбур бўлади.

Мен Ленинга ана шу гапни айтдим, у бўлса:

— Бўлмагур гап! — деди. — У бизга нима бера оларди? Бизга минглаб тракторлар, паровозлар, автомобиллар ва шунга ўхшашлар керак. Биз ана шуларнинг ҳаммасини Америкадан олишимиз керак, биз Америка билан дўстлашимиз керак.

Ташқи ишлар комиссарлиги менга ўрта Осиё сафарига руҳсат бермагач, Ленинга мурожаат қилишга мажбур бўлдим. Ленин ўз ишини тўхтатиб, бошини кўтарди-да, жимлайиб, гап бошлади:

— Мен Россияда ана шундай сафарга куч-ғайрат ва қизиқиш етарли бир кимсани кўриб туришимизда хурсандим, — деди у. — Сизни у ерда ҳалок этишлари мумкин, аммо сиз у ерда ҳеч нарча эсдан чиқмайдиغان нарсаларни кўрасиз. Шу босидан хавфли бўлсада, борса, арзийдиган сафар.

Орадан икки кун ўтгач, қўлимда барча зарур руҳсатномалар билан йўлга чиқдим. Ёнимда Лениннинг мактуби бор эди. Менга муҳофазачилар — икки солдат ҳамроҳ бўлишди!

Кек сақлаш Ленинга мутлақо ҳос эмас. У бахсланув вақтида ўз мухолифини шафқатсиз таъдид қилиш қобилиятига эга, аммо айни замонда у одатда ташқари одамларга ва оқилларга, у атрофдагиларнинг ҳаммаси бахтли бўлишини истайди.

Ленин эътиборига арзманган масала йўқ. Эсимда, чет-элликлардан кимдир рус тариқи хусусидан гап орасида ёмон кўстим ва намбағлар режиссёрларини ослатиб қолди. Бунинг устига, яна кимдир машҳур раққоса Гельцер балетбон шойи трипоси йўқинидан шикоят қилганини айтиди. Кўпчилик, бу — эътиборга молик масала эмас, деб ўйлагани эди. Ҳа, кўпчилик шун

Э. ҚОДИРОВ, Я. САЛИМОВ.

БИЛИМ САРЧАШМАСИ

Инсоният асрлар бўйи орзу қилган барча яхши нарсалар ва эзулини ўзида муҳимлаштирган В. И. Ленин образи, ҳаёти ва фаолияти Ўзбекистон адиблари ижодида ҳозир энг асосий мавзу бўлиб қолди. Республиканинг китоб магазинлари жавонларда улуг дохийининг туғилганига 100 йил тўлишига бағишланган янги асарлар тобора кўпайиб бормоқда.

Республиканинг энг яқин «Ўзбекистон» нашриёти Ленингомага салмоқли хисса қўшмоқда. Нашриёт В. И. Лениннинг «Курашчан материализмининг аҳамияти тўғрисида», «Марксизм ва ревизионизм» сингари асарларини, «Ленин голларининг нури» ҳужжатли тўпламини, «В. И. Ленин ва РКП(Б) Марказий Комитетининг Туркистон бюроси» ва бошқа асарларини босиб чиқарди.

Яқинда В. И. Ленин асарларининг ўзбек тилидаги 41-томи нашрдан чиқди. Ўзбек олимларининг Ўзбекистонда индустриалаштириш соҳасида Ленин голларининг амалга оширилиши, кооператив план тантанаси, интернационализм ва совет халқлари дўстлигининг ленинча голлари ҳақида ёзилган китоблари нашр этилмоқда.

Гафур Гулом номли Тошкент бадий адабиёт нашриёти рус ва ўзбек тилларида бир қанча тўпламлар босиб чиқарди. Бу тўпламда маҳаллий адиблар томонидан В. И. Ленин ҳақида ёзилган бадий асарлар сал-

Кино

Севилганлар — Тошкент советининг 50 йиллиги, «ДРУЖБА», «МОСКВА», «ВОСТОК», НАВОНИ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун), САНАТ САРОНИ (кундуз соат 5.30, кеч 7.30 ва 9.30 минутларда).

Дурак соҳасида — «ЧАНБА» (орталба соат 11.45, кундуз 1.30 минутларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (орталба соат 10, кундуз 12, 4 ва кеч 9 да).

Фантомас (кундуз ва кечқурун), Улик масум (2 серия, кундуз соат 3 ва кеч 9 да) — «СПУТНИК».

Манеж қироли (орталба соат 11, кундуз 12 яримда), Ангелина — фаршталар маликаси (2 серия, кундуз соат 2 да) — САНАТ САРОНИ.

Пистирма — «ЎЗБЕКISTON 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Озод туғилган — «ЎЗБЕКISTON» (кундуз ва кечқурун).

Номедантлар (2-серия) — «ЧАПКА» (кундуз соат 8.15, кеч 6 ва 8.45 минутларда).

ЛУИЗА БРАИАНТ

сида. Крупская билан танишини ҳоҳлаётдим, деганимда, мени қувватлаб:

— Ҳа, албатта, у сизга маъқул бўлади, жуда ақлли аёл ўзи, — деди.

Мен унинг на фақат ақлли, балки ёнимли, дилбар аёл эканлигини ишонч ҳосил қилдим. Крупская мени бир пайла чойга, ўз уйига таклиф қилди ва мен дарҳол рози бўлдим, негаки улар қандай яшаётганлигини кўриш истгани бор эди.

Иккинчи чоғроқ хона, бунинг аҳолиси энг Москва учун нормал деб ҳисоблаш мумкин. Наҳаёти Константиновна хизматкоримиз йўқ, дейишига қарамай, ҳаммаёқ ниҳоятда озода. Атрофда китоблар кўп, деразаларда — гул, бир неча стул, стол, кроват. Деворларда эса биронта ҳам сурат йўқ.

Ленинга ўхшаб, Крупская ҳам ўз суҳбатдошини қандайдир алоҳида эътибор билан тинглайди.

Ленин кабинетига кириб борганимизда, у доим ўридан туради, жимлайиб, сизга қараб келаверади, қўлингизни санимай қисиб, қулай креслога ўтирилади. Сизни ўтказгач, ўзига бошқа стул олиб ўтиради ва олдинга бироз энгашиб, гап бошлайди, ҳаёл қилсангиз-ки, унинг шу таширфдан бошқа ҳеч қанақа иши йўқдек.

У қисқа юмористик ҳикоялар

САНАТ САРОНИДА

21 ЯНВАРДАН БОШЛАБ ЯНГИ РАНГЛИ КЕНГ ФОРМАТЛИ 2-СЕРИЯЛИ БАДИЙ ФИЛЬМ

«Гузал малика» Намойиш қилинади «УОРКЕР БРИЗЕРС» (АҚШ) киностудияси махсусоти.

Бу музикли фильм Бернард Шоунинг, «ПИГМАЛИОН» пьесаси асосида эфирлаштирилган.

Бош ролни машҳур киноартистаси ОДРИ ХЕНБЕРН ижро этган.

Сеанслар: кундуз соат 5.15 ва 8.30 минутларда бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявоқалар қабул қилинади.

Олдиндан билет сотиш-касаси орталба соат 10 дан кеч 8 яримгача очин.

Справка учун телефонлар: 44-66-18, 44-21-74.

ЛИВАНДАГИ Сайда шаҳрида совет иставкаси очилди. Иставканинг В. И. Лениннинг туғилганига 100 йил тулушига бағишланган экспонатлари томошабинларда катта қизиқиш унғотмоқда. Суратда: В. И. Ленин асарлари қўйилган стeнд ёнида. Н. Филатов фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

ГАЗЕТАНИНГ бу сонидеги материалларни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академиясининг аспиранти Т. НАЖМИДИНОВ ва редакция ходими Т. МИРҲОДИЕВ уюштиришди.